

SANAL MÜZİK ÇARŞISI: MP3; MÜZİK ENDÜSTRİSİNE DİJİTAL BİR SALDIRI MI YOKSA ÖZGÜRLÜK MÜ?

Uğur GÜNDÜZ*

Imaginary Music Market : MP3 ; a digital attack on music industry or freedom?

The common use of internet and feasibility on any kind of video,sound or image files on the net, is an undeniable fact which leads one to think about the effects of this freedom on the music industry. This article also explains the technical feature of MP3 which is the most common music format, the evolution of it and the ways through which it can be used, in detail.

Key Words: Internet,Download,MPEG-3(Motion Pictures Expert Group),Copyright,Music Industry

İnternet ortamında kullanıcıların ulaşabileceği ve bilgisayarlarına indirebilecekleri kaynaklar oldukça çeşitlidir. Değişik biçim ve boyutlarda film izlemek, oyun oynamak, dökümanlara ulaşmak ve bu bilgileri bilgisayarlarımızın hard disk olarak adlandırılan depolama birimlerine arşivlemek internetin

* Araş. Gör. İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü

hayatımıza getirdiği yeniliklerden. Artık bu işlemlere iyi ve kaliteli müzik dinlemeyi ve arşivlemeyi de ekleyebiliriz. Müziğin yeni adresini internet ortamında bulunan ve MP3 adı verilen teknoloji oluşturmakta. Tüm dünyada büyük fırtınalar koparan MP3 sistemi müzik sektörünün geleceğini belirleyecek duruma ulaşmıştır. Davalar ve telif hakları, kullanıcıyı ve üreticiyi eser sahipleriyle karşı karşıya getirmeye başladı. Bu durumdan ise en fazla yarar sağlayan kişiler internet kullanıcıları oldu. Bir internet kullanıcısı bir müzik markete girip para harcamaktansa aynı kalite ve aynı sese sahip bir MP3 müzik dosyasını internetten indirip bilgisayarına kopyalayarak istediği müziğe ücretsiz ulaşabilmekte ve dinleyebilmektedir. Bu konuda hizmet veren ve oldukça geniş bir müzik arşivine sahip internet siteleri ve ayrıca kullanıcıların üye olarak bilgisayarlarındaki müzikleri diğer kullanıcıların paylaşımına açtığı özel paylaşım programları mevcuttur.

MP3 Nedir?

MP3 yani MPEG Layer 3 bir müzik formatıdır. Piyasalarda satılan normal müzik CD lerinin bilgisayar ortamına geçirilip sıkıştırılmış halidir. MP3 yani sıkıştırılmış olarak CD kalitesindeki sesi bilgisayar ortamında dinlemeyi sağlayan formatın gerçek ismi MPEG Layer'dir. MPEG Layer 3 formatı Almanya'da bir üniversitede tez olarak geliştirildikten sonra halkın kullanımına sunulmuştur. Önce dinlenilebilmesi için mp3 player denilen oynatıcı programları çıkan MP3 lerin daha sonra sıkıştırma işlemini gerçekleştiren (encoder) programları da yapılmıştır. Böylece herkesin kendi MP3 'ünü yapip dinleme imkanı da sanal ortamda

sağlanmıştır. MPEG sayesinde (Motion Pictures Experts Group) ses, resim ve bunların birleşimi video görüntüleri de PC olarak da bilinen kişisel bilgisayarlara girmiştir.

Müzik CD 'lerinden veya internet üzerinden bulabileceğiniz bu müzik dosyalarını MP3 formatına dönüştürmek için ilk önce bilgisayarınızın donanımında CD ROM sürücünüzün olması gerekmektedir. İnternette kopyaladığınız ya da encoder denilen sıkıştırıcı programlarla oluşturduğunuz MP3 dosyasını dinleyebilmek için de bilgisayarınızın işletim sisteminin içinde de yer alan Windows Media Player gibi bir program veya bugün dünyada çok yaygın olarak kullanılan ve milyonlarca mp3 kullanıcısının bilgisayarında kurulu bulunan popüler Winamp adlı mp3 formatını da destekleyen özel bir çalıcı (player) programın olması yeterlidir. Normal bir ses kalitesinden çok daha kaliteli olan MP3 dosyaları saniyede 44. 100 örneklemeyle 16 bit ses derinliğine sahiptir. Yüksek ses kalitesine ulaşmanın maliyeti saniyede 1. 4 Mbit veri transferidir. MPEG aynı zamanda sıkıştırma yaparken insan kulağının duyamadığı frekanstaki sesleri de atarak yer kazanır ve bilgisayarın depolama biriminde yani hard diskte yer kazanır. 1 saniyelik CD kalitesindeki herhangi bir sesin 1cda formatında kaydedilmesi hard diskte 172 kb yer kaplamaktadır. CD'deki 4-5 dakikalık bir şarkı aynı kalitede *cda formatında bilgisayara kaydedilirse 50 MB'a yakın yer kaplamaktadır. Kaydedilmiş CD kalitesindeki sesin harddiskte çok büyük yer kapladığı göz önünde bulundurulursa müzik parçalarının bilgisayar

---

1 Standart müzik cd'lerinin kaydedilme biçimidir

ortamına aktarılması, mp3 formatına dönüştürüldükten sonra çok daha kolay ve verimli bir yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle radyo yayıncıları ve müzik arşivcileri için bu çok önemlidir çünkü binlerce cd yi yayın sırasında değiştirmek, bilgilerine ulaşmak hatta bunları depolamak gibi sorunlardan pratik bir şekilde tasarruf edilebilir mp3 formatı sayesinde. Bu işlemleri yapabilmemiz için nasıl bir bilgisayara sahip olmamız gerekir? sorusuna gelince: Bilgisayardan MP3 dinleyebilmek için en az pentium 90 işlemci ve ses kartı yeterlidir. Günümüz bilgisayar teknolojisinin ulaştığı nokta gözönünde bulundurulursa artık kullanıcıların yüksek perfonması donanım seçeneklerine daha ucuz ve düşük maliyetlerle ulaştığı da bilinen bir gerçektir.

CD teknolojisindeki son gelişmelerle birlikte bir müzik CD'sine 80 dakikalık ses kaydı yapılırken MP3 formatı ile 800 dakikalık ses kaydı yapılabilir; örneğin müzik CD'si ortalama 17 şarkı alırken, MP3 formatıyla 170 şarkı alabiliyor. MP3 sayesinde radyolarda saatlerce müzik yayını yapmak mümkün olabilmektedir. Bir diğer avantaj MP3 'lerin hard diskte çok yer kaplamamalarıdır. Cda formatında 3 dakikalık bir şarkı 30 MB yer tutarken, MP3 formatında 3 MB yer kaplar. Bu yüzden MP3 'ler internet üzerinde ücretsiz dağıtılıyor ve bir albümün hard diske birkaç dakikada indirilmesi mümkün olabiliyor. MP3 teknolojisi sadece PC 'lerde değil, aynı zamanda Macintosh, Amiga gibi bilgisayar sistemlerinde ve ayrıca VCD player, DVD player gibi görüntü ve ses sistemlerinde, evlerimizde kullandığımız müzik setlerinde,cep

telefonlarında ve son yıllarda piyasaya sürülen elde tıpkı 2walkman gibi taşınabilen mp3 çalar cihazlarda da kullanılabilir.

Paylaşım programı nedir, nasıl çalışır?

İnternet üzerinde faaliyete geçen ilk ve en ünlü MP3 paylaşım sistemi Napster idi. Ancak dünya müzik piyasası devlerinin, telif haklarını ihlal ederek İnternet üzerinden MP3 dağıttığı gerekçesi ile mahkemeye verdiği Napster, kaybettiği davalar sonrasında paralı üyelik sistemine geçerek müzik şirketleri ile telif hakları sözleşmesi imzalamak zorunda kalmıştı. Ancak bugün hala freeware yani ücretsiz olarak faaliyetlerini sürdüren paylaşım programları mevcut. Bu tür paylaşım programlarının çalışma prensibi şöyle: Kullanıcı programı bilgisayara yükledikten sonra hazır bir internet bağlantısı varsa paylaşım programının sunucusundan birine bağlanıyor. Program bu sırada kullanıcının üyelik bilgilerini ve paylaşılan dizinlerin içeriğini merkezi veri tabanına gönderiyor. Sadece dosya adları ve boyutları transfer ediliyor, dosyaların kendisi sunucuya transfer edilmiyor. Paylaşım programı kullanıcılarının gönderdikleri verilerden bir veri dizini oluştur, bu dizinde sürekli olarak terrabyte'larca MP3 şarkısı bulunur, ayrıca varolan MP3 dosyalarının bu listesi sürekli olarak güncellenir. Paylaşım programını kapattığınızda sunucu sizin paylaştığınız MP3

---

2 Hareket halindeyken müzik dinleme kolaylığını 1970'li yıllardan beri dünyaya sunan walkmanler yıllardır kullanılmakta. İlk olarak Sony firması tarafından üretilen ve dünyada milyonlarca adet satılan walkmanlerin yerini ilerleyen teknolojiyle birlikte çok daha modern ve yüksek ses kalitesi sunan taşınabilir MP3 çalarlar ve mini disk çalarlar almaya hazırlanıyor.

dosyalarını da veri tabanından çıkaracaktır ve artık paylaşılan MP3 dosyaları arasında bunlar görünmeyecektir. Basit bir arama fonksiyonu ile istenilen herhangi bir şarkıyı parça adı veya söyleyen kişiye göre (title,artist) aratabilirsiniz. Paylaşım programı sunucusu arama işlemi sonucunda o anda güncel olarak varolan ve sorguya uyan tüm dosyaların listesini gösterecektir. Liste normalde ilgili bilgisayarların mevcudiyetine göre sıralanmıştır. Bu dosyalardan bir veya birkaçını indirmek isterseniz listedeki kayda çift tıklamanız yeterlidir. Paylaşım programı istemcisi bunun üzerine sizin bilgisayarınızla dosyanın bulunduğu PC arasında doğrudan bir bağlantı kuracaktır ve dosyaların transferine başlayacaktır. Yukarıdaki satırlarda bahsedilen müzik paylaşım programlarına örnek olarak şu anda ücretsiz olarak hizmet veren Kazaa,Morpheus,I- Mesh, Gnutella,Win MX gibi yazılımları örnek olarak verebiliriz. Hatta bu programlardan bazıları yalnız Mp3 değil video,resim, doküman gibi dosya türlerinin internete bağlı ve programın kurulu olduğu üye bilgisayarlar arasında paylaşımına olanak vermektedir.

Müzik endüstrisinin kabusu

Bilgisayar ve İnternet kullanımının yayılmasıyla birlikte müzik endüstrisinin patent hakları arkasından milyonlarca dolar kazandığı albümler illegal bir şekilde de olsa web üzerinden ücretsiz olarak dağıtılmaya başlandı. Bu eğilimin yayılmasıyla bir gün bütün müzik ürünlerinin İnternette satılacağından ve ortalıkta müzik dükkanları diye bir şey kalmayacağından, bağımsız sanatçıların büyük plak şirketlerine gerek duymadan kendi eserlerini bu ortamda

pazarlamaya kalkabilecekleri müzik endüstrisinin korkulu rüyası halini almış durumda. Çünkü, bir anda dünyanın her yerinde popüler sanatçıların en son albümleri MP3 formatında doldurulmuş korsan CD'lerle piyasaya çıkmaya başladı. Türkiye'de de pek çok bilgisayar mağazası ve tezgahlarda yerli sanatçıların en son albümlerinin yer aldığı MP3 CD'ler sadece 2 milyon lira karşılığında satılmaktadır. Bu CD'lerde bir örnek vermek gerekirse 10'dan fazla sanatçının albümleri yer alabilmektedir. Bu gelişme, pek çok ülkede müzik endüstrisini temsil eden kurumları harekete geçirdi. Amerika'daki RIAA (Amerika Kayıt Endüstrisi Birliği), müzik şirketlerini bu konuda önlem almak konusunda uyardı. İngiltere'de ise İngiliz kayıt endüstrisini temsil eden BPI, MP3 formatında müzik kaydeden korsanlar nedeniyle endüstrinin uğradığı zararın 7 milyon sterlin olduğunu açıkladı. Tabii ki bu konuda yapılacak yasal düzenlemeler ve telif hakları konusundaki çalışmaların tamamlanmasıyla beraber gelecekte MP3 kullanımının günlük yaşantımızda bugünkünden çok daha fazla yer alacağı da göz ardı edilmeyecek bir gerçektir. Hukuki sorunların giderilmesi ve yasal boşlukların doldurulmasıyla beraber müzik marketlerde bandrollü,yasal MP3 cd'lerinin satılmaya başlanacağı günler çok uzak olmasa gerek. Zira teknoloji başdöndürücü bir hızla gelişmekte ve insanların düzenlediği hukuk kuralları, yine insan eliyle geliştirilen teknolojinin değişim hızına yetişememekte...Hal böyle olunca, MP3 örneğinde görüldüğü üzere yasallık tartışmaları ve adalet mekanizmasını uğraştıran hukuki sorunların başgöstermesi kaçınılmaz boyutlara ulaşmaktadır.

İLETİŞİM FAKÜLTESİ DERGİSİ/ Sanal Müzik Çarşısı: MP3; Müzik endüstrisine dijital bir saldırı mı yoksa özgürlük mü?

Kaynakça

-KUTLAY, Mustafa "Bilgisayar korsanları müzik endüstrisinin kabusu oldu" <http://arsiv.hurriyetim.com.tr/teknoturk> İstanbul, 17. 01. 1998

-TARHAN, Cenk "MP3 Sanatı", <http://www.milliyet.com.tr/ozel/21yy> İstanbul, 15. 11. 1998

-UNCU, Dilhan "Bilgisayar ve internet dünyasıyla ilgili güncel haberler " PC Net Bilgisayar ve İnternet Dergisi Sayı : 42, İstanbul, 2001

-YAMANKILIÇOĞLU, Ufuk "Napster : MP3 dosyalarının takası" CHIP Bilgisayar Kültürü Dergisi Mart Sayısı, İstanbul, 2001

-ARTUÇ, Can Sinan, "Dosya paylaşırken dikkat!" PC World Bilgisayar ve İnternet Dergisi Sayı: 3, İstanbul, 2002